

Sygn. akt I A Ca 256/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 czerwca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Krzysztof Chojnowski (spr.)
Sędziowie	:	SA Magdalena Pankowicz SO del. Beata Wojtasiak
Protokolant	:	Iwona Aldona Zakrzewska

po rozpoznaniu w dniu 27 czerwca 2013 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **E. P. i K. P.**

przeciwko (...) **Bankowi (...) S.A. w W.**

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

na skutek apelacji **powodów**

od wyroku Sądu Okręgowego w Łomży

z dnia 11 lutego 2013 r. sygn. akt I C 351/12

I. **oddala apelację;**

II. **odstępuje od obciążania powodów kosztami procesu za drugą instancję;**

III. **nakazuje wypłacić adwokat J. G. ze Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Łomży kwotę 5.400 zł powiększoną o wartość podatku od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodom z urzędu.**

UZASADNIENIE

Powodowie K. P. i E. P. wnosili o pozbawienie w całości wykonalności bankowego tytułu egzekucyjnego numer (...) z dnia 31 października 2002 roku, wystawionego przez (...) Bank (...) w B., zaopatrzonego w klauzulę wykonalności prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Wysokim Mazowieckiem z dnia 22 listopada 2002 roku w sprawie I Co 180/02. W pozwie podnosili, że nie wiadomo, w jaki sposób pozwany Bank rozliczył kwotę uzyskaną ze sprzedaży nieruchomości zabudowanej budynkiem młyna i kwotę uzyskaną ze sprzedaży ruchomości, których

własność powodowie przenieśli na rzecz pozwanego Banku celem zabezpieczenia kredytu, a które to ruchomości pozwany Bank odebrał od powodów w dniu 19 października 2004 roku.

Pozwany (...) Bank (...) Spółka Akcyjna w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości.

Wyrokiem z dnia 11 lutego 2013 roku Sąd Okręgowy w Łomży oddalił powództwo, zasądził od powodów na rzecz pozwanego kwotę 7.217 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu i nakazał pobrać od Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Łomży na rzecz Kancelarii Adwokackiej (...) kwotę 7.200 złotych powiększoną o należny podatek VAT tytułem wynagrodzenia za występowanie w sprawie w charakterze pełnomocnika z urzędu.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 6 maja 1996 roku powód K. P. dokonał zakupu maszyn młynarskich, oznaczonych w załączniku do umowy, na łączną kwotę 216.062 złote płatną w dwóch ratach, przy czym pierwsza rata płatna była w dniu 8 czerwca 1996 roku. W dniu 30 maja 1996 roku powodowie i pozwany Bank zawarli umowę o kredyt inwestycyjny na kwotę 360.000 złotych, który był przeznaczony na sfinansowanie budowy młyna oraz zakupu maszyn młynarskich i wyposażenia. Umowa kredytu była zabezpieczona m.in. hipoteką na nieruchomości, na której znajdował się młyn, a także umową przeniesienia własności rzeczy ruchomych - maszyn młynarskich na zabezpieczenie. W wykonaniu przedmiotowej umowy kredytu, w dniu 5 marca 1998 roku i w dniu 24 sierpnia 2000 roku strony zawarły dwie umowy dotyczące przeniesienia własności rzeczy ruchomych na zabezpieczenie. Strony ustaliły, że kredytodawca zgadza się na bezpłatne używanie przez kredytobiorcę pozostawionych mu rzeczy do czasu całkowitej spłaty kredytu wraz z odsetkami i kosztami postępowania lub do czasu otrzymania z Banku pisma zawierającego żądanie zwrotu używanej rzeczy z powodu niespłacenia kredytu bądź odsetek w terminie. W § 12 pkt 2 umowy z dnia 24 sierpnia 2000 roku ustalono, że w przypadku opóźnienia w spłacie kredytu lub odsetek Bank może zbyć przewłaszczoną rzecz zaliczając uzyskaną kwotę na spłatę zadłużenia albo ją zatrzymać, przy czym wartość przedmiotu przewłaszczenia będzie ustalona według ceny jaką Bank może uzyskać w wyniku sprzedaży z wolnej ręki. Kwota uzyskana ze sprzedaży miała być zaliczona na poczet zadłużenia kredytowego w dniu jej otrzymania.

Sąd I instancji ustalił także, że powodowie nie wywiązali się z warunków umowy kredytowej, co skutkowało jej wypowiedzeniem przez Bank. W dniu 31 października 2002 roku wystawiony został bankowy tytuł egzekucyjny numer (...), który postanowieniem Sądu Rejonowego w Wysokim Mazowieckiem z dnia 22 listopada 2002 roku został zaopatrzony w klauzulę wykonalności.

Nadto Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 19 października 2004 roku pozwany Bank zaproponował powodom przejęcie ruchomości będących przedmiotem przewłaszczenia na zabezpieczenie za kwotę 30.000 złotych. Powodowie uznali jednak, że zaproponowana kwota jest za niska i do wydania rzeczy nie doszło. Powodowie nie podpisali protokołu zdawczo-odbiorczego wydania ruchomości. Pozwany Bank wystąpił o wszczęcie egzekucji z nieruchomości zabudowanej budynkiem młyna wraz z maszynami i urządzeniami młynarskimi. W dniu 21 stycznia 2008 roku, w ramach drugiej licytacji, nieruchomość wraz z maszynami i urządzeniami młynarskimi została sprzedana za kwotę 335.786,67 złotych. Zgodnie z zatwierdzonym przez Sąd Rejonowy w Wysokim Mazowieckiem projektem planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji kwota 224.843,65 złotych została przekazana pozwanemu Bankowi. Uzyskana przez pozwany Bank kwota została zaliczona na spłatę należnych mu kosztów i części odsetek od zadłużenia, należność główna określona w bankowym tytule egzekucyjnym nie zmniejszyła się.

Sąd I instancji badał powództwo w oparciu o art. 840 § 1 k.p.c. i uznał, że nie zaistniała żadna z przewidzianych w tym przepisie podstaw pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności. Zaznaczył, że podstawą powództwa opozycyjnego może być wykonanie zobowiązania, na co powoływali się powodowie. Zebrany materiał dowodowy wskazuje jednak, że przewłaszczone ruchomości nigdy nie zostały wydane pozwanemu, w szczególności nie doszło do tego w dniu 19 października 2004 roku. W tym dniu pozwany Bank zaproponował powodom kwotę 30.000 złotych za przewłaszczone ruchomości i zaliczenie tej kwoty na poczet długu, ale oferta ta została przez powodów odrzucona. Nie może być zatem mowy o zaspokojeniu wierzyciela. Co więcej, z akt komorniczych wynika, że ruchomości będące przedmiotem przewłaszczenia zostały zbyte razem z nieruchomością, na której znajdował się młyn, dopiero w dniu 21 stycznia 2008 roku i kwota uzyskana z ich sprzedaży została przeznaczona na spłatę kosztów i części odsetek od należności głównej.

Dla rozstrzygnięcia sprawy o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności na tej podstawie, że cała należność została uiszczona (art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.) istotne jest tylko to, czy wierzyciel otrzymał swoją należność, a taka sytuacja nie miała miejsca w niniejszej sprawie.

Sąd Okręgowy zaznaczył także, że zaspokojenie wierzyciela następuje z chwilą, którą wskażą strony w umowie ustanawiającej zabezpieczenie. W myśl postanowień umowy przeniesienia własności rzeczy ruchomych na zabezpieczenie następowało to nie z chwilą uzyskania przez beneficjenta zabezpieczenia własności rzeczy (jak sugerował w toku postępowania pełnomocnik powodów), lecz z chwilą uzyskania przez niego przysporzenia odpowiadającego swą postacią należnego mu od dłużników świadczenia. Strony zastrzegły bowiem prawo do sprzedaży rzeczy ruchomych przez wierzyciela. Niewątpliwie zastrzeżenie tego sposobu zaspokojenia było dla pozwanego Banku korzystne, gdyż pozwoliło przesunąć moment zaspokojenia na moment otrzymania ceny i niekorzystne dla dłużników, albowiem przez cały czas byli obciążani odsetkami za opóźnienie w spłacie, ale kwestie te były uregulowane w umowie stron i obecnie strona powodowa nie może poszukiwać ochrony prawnej poprzez żądanie pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności.

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia o kosztach procesu Sąd Okręgowy wskazał art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 roku, Nr 163, poz. 1349 ze zm.).

Powyższy wyrok w części oddalającej powództwo i obciążającej powodów kosztami procesu zaskarżyli apelacją powodowie zarzucając:

1. sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału przez ustalenie, że:

a) przewłaszczone na rzecz pozwanego przez powodów ruchomości nigdy nie zostały wydane pozwanemu, a w szczególności nie doszło do tego w dniu 19 października 2004 roku w sytuacji, gdy ruchomości te natychmiast zostały przejęte przez pozwanego, który zgodnie z umową był ich właścicielem i powinien dysponować nimi zgodnie z zawartą umową przewłaszczenia,

b) propozycja pozwanego Banku z dnia 19 października 2004 roku złożona powodom na ustalenie, że przewłaszczone ruchomości są warte 30.000 złotych i zaliczenie tej kwoty na poczet długu i odrzucenie przez powodów tej oferty ma znaczenie prawne, w sytuacji gdy taka propozycja przedstawiona przez pozwanego odnośnie do wyceny ruchomości, jak też zgoda powodów w tym zakresie nie miały jakiegokolwiek znaczenia, bowiem sytuacji takiej nie przewidywała umowa przewłaszczenia zawarta przez strony tego procesu,

c) pozwany nie otrzymał swojej należności w sytuacji, gdy oczywistym i bezspornym w sprawie jest, że pozwany należność taką otrzymał w postaci wartości przewłaszczonych ruchomości oraz w postaci egzekucji komorniczej;

2. naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na treść wyroku, a w szczególności:

a) art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, co polegało na wyciągnięciu błędnych wniosków z zebranego w sprawie materiału dowodowego w tym umowy przewłaszczenia własności rzeczy ruchomych na zabezpieczenie, pisma sporządzonego przez pozwanego w dniu 19 października 2004 roku nazwanym protokołem zdawczo-odbiorczym wydania rzeczy ruchomej oraz akt komorniczych, z których to dowodów wynika, że powodowie uiszcili całą należność pozwanemu,

b) art. 299 k.p.c., co polegało na oddaleniu wniosku pełnomocnika powodów o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu szacowania ruchomości celem ustalenia faktycznej wartości przewłaszczonych ruchomości.

Domagali się zmiany zaskarżonego orzeczenia i uwzględnienia powództwa w całości oraz zasądzenia kosztów postępowania apelacyjnego z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodom z urzędu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Ustalenia faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy poczynione przez Sąd I instancji są prawidłowe i Sąd Apelacyjny przyjmuje je za własne. Zebrane w sprawie dowody nie dawały podstaw do innych ustaleń niż te, które poczynił Sąd Okręgowy. Na aprobatę zasługują też wyprowadzone na podstawie tych ustaleń wnioski i ocena prawna co do braku podstaw do pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności.

Na wstępie trzeba przypomnieć, że art. 843 § 3 k.p.c. przewiduje prekluzję procesową do zgłaszania zarzutów stanowiących podstawę powództw przeciwegzekucyjnych. Zgodnie z tym przepisem wszystkie zarzuty powinny być zgłoszone już w pozwie, pod rygorem utraty prawa korzystania z nich w dalszym postępowaniu, chyba że powód wykaże, iż z przyczyn od siebie niezależnych nie mógł ich zgłosić w pozwie. Zarzuty zgłoszone w dalszym toku postępowania są podnoszone bezskutecznie i sąd rozpoznający sprawę jest obowiązany je pominąć. Sąd może rozpoznawać tylko te zarzuty, które zostały zgłoszone w pozwie. W niniejszej sprawie zarzuty zgłoszone w pozwie dotyczyły prawidłowości rozliczenia kwoty uzyskanej ze sprzedaży nieruchomości zabudowanej budynkiem młyna i kwoty uzyskanej ze sprzedaży ruchomości, których własność powodowie przenieśli na rzecz pozwanego Banku celem zabezpieczenia kredytu, a które pozwany Bank, zdaniem powodów, odebrał w dniu 19 października 2004 roku.

Oceniając żądanie powodów tylko w kontekście zarzutów zgłoszonych w pozwie należy podzielić stanowisko Sądu I instancji, iż kwota uzyskana z egzekucji nieruchomości zabudowanej młynem została rozliczona prawidłowo. Z akt postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Wysokiem Mazowieckiem M. M. wynika bowiem, że z egzekucji nieruchomości zabudowanej młynem pozwanemu Bankowi została przekazana kwota 224.843,65 złotych, a w załączonym do pozwu piśmie pozwanego Banku do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Wysokiem Mazowieckiem M. O. wskazano, że bankowy tytuł egzekucyjny numer (...) z dnia 31 października 2002 roku został wystawiony na dwie wierzytelności, w tym jedną z dopłatami (...) i uzyskana z egzekucji nieruchomości zabudowanej młynem kwota 224.843,65 złotych została podzielona po 50% na spłatę każdej wierzytelności, z tym iż z 50% kwoty zabezpieczającej wierzytelność z dopłatami (...) kwota 60.179,40 złotych została zaliczona na spłatę należnych Bankowi kosztów i części odsetek od zadłużenia, zaś kwota 52.242,42 złotych została przekazana na rachunek (...). W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego nie budzą też wątpliwości ustalenia Sądu Okręgowego, że ruchomości, których własność powodowie przenieśli na rzecz pozwanego Banku celem zabezpieczenia kredytu, nie zostały wydane pozwanemu Bankowi w dniu 19 października 2004 roku. W tym dniu, jak prawidłowo ustalił Sąd Okręgowy, pozwany Bank zaproponował powodom kwotę 30.000 złotych za przewłaszczone na zabezpieczenie kredytu ruchomości i zaliczenie tej kwoty na poczet długu, ale powodowie odrzucili tę ofertę. Ostatecznie ruchomości te zostały zbyte razem z nieruchomością zabudowaną młynem w dniu 21 stycznia 2008 roku, a cena uzyskana za ruchomości została rozliczona w ramach ceny uzyskanej z egzekucji nieruchomości.

W tym miejscu przypomnieć należy, że zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Ocenę dowodów stanowiącą istotny korelat ustaleń stanu faktycznego, można skutecznie podważyć w apelacji tylko wówczas, gdyby w świetle dyrektyw płynących z art. 233 § 1 k.p.c. okazała się rażąco wadliwa, albo w sposób oczywisty błędna. Tego o ocenie dowodów przeprowadzonej przez Sąd Okręgowy powiedzieć nie można; przeciwnie, ujawnione dowody zostały ocenione w granicach przyznanej organowi orzekającemu swobody, bez naruszenia, zwłaszcza rażącego, zasad logiki i doświadczenia życiowego. Także apelacja nie przedstawia zarzutów mogących wskazywać na rażącą obrazę zasad swobodnej oceny dowodów, a jej wywód zawiera w istocie polemikę z oceną dowodów dokonaną przez sąd orzekający.

Zarzuty powodów dotyczące niewykorzystania przez pozwanego Banku ruchomości, których własność powodowie przenieśli na rzecz pozwanego Banku celem zabezpieczenia kredytu, zgodnie z umowami przeniesienia własności

ruchomości na zabezpieczenie i doprowadzenia do utraty wartości tych ruchomości, jako sformułowane dopiero w toku procesu, nie mogły być brane pod uwagę. Nie było zatem podstaw do uwzględnienia wniosku powodów o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu szacowania ruchomości celem ustalenia faktycznej wartości przewłaszczonej na zabezpieczenie ruchomości.

W tym miejscu należy zaznaczyć, że wskazanie przez skarżących art. 299 k.p.c., który w ich ocenie został naruszony poprzez oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu szacowania ruchomości celem ustalenia faktycznej wartości przewłaszczonej na zabezpieczenie ruchomości, jest nieporozumieniem. Powołany przepis nie odnosi się do dowodu z opinii biegłego, ale do dowodu z przesłuchania stron. Skarżący nie podnosili zaś, że Sąd I instancji niezasadnie nie dopuścił dowodu z przesłuchania stron.

Z tych względów apelacja, jako pozbawiona uzasadnionych zarzutów, podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. W ocenie Sądu Apelacyjnego trudna sytuacja życiowa i materialna powodów, w stosunku do których toczy się postępowanie egzekucyjne, a którzy pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z trójką dzieci, w tym jednym niepełnoletnim, ale także specyfika rozpoznawanej sprawy wskazują, że zaszedł wypadek szczególnie uzasadniony, przemawiający za nieobciążaniem powodów kosztami procesu za drugą instancję.

O kosztach pomocy prawnej udzielonej powodom z urzędu w instancji odwoławczej orzeczono stosownie do § 19 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 7 w zw. z § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (j.t. Dz. U. z 2013 roku, poz. 461).